

Otizm Spektrum Bozukluğu

**Nilüfer Özel Eğitim Uygulama Okulu
II. Ve III. Kademe**

Uzman Klinik Psikolog
Tuğsat ERCAN

CREATED WITH
FlipbookPDF.net

Otizm Spektrumu

1. Genel Bakış

Otizm spektrum bozukluğu (OSB), iletişimi ve davranışı etkileyen gelişimsel bir bozukluktur.

Otizm her yaşta teşhis edilebilmesine rağmen, semptomlar genellikle yaşamın ilk iki yılında

ortaya çıktığı için "gelişimsel bozukluk" olduğu söylenir.

Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından ruhsal bozuklukları teşhis etmek için kullanılan bir rehber olan *Tanı ve İstatistik El Kitabı'na (DSM-5)* göre , OSB'li kişiler:

- Diğer insanlarla iletişim ve etkileşimde zorluk
- Kısıtlı ilgi alanları ve tekrarlayan davranışlar
- Kişinin okulda, işte ve yaşamın diğer alanlarında düzgün bir şekilde işlev görme becerisine zarar veren belirtiler

Otizm, bir "spektrum" bozukluğu olarak bilinir çünkü insanların yaşadığı semptomların tipi ve şiddeti kişiden kişiye büyük farklılıklar gösterir. OSB, tüm etnik, ırksal ve ekonomik gruplarda görülür. Ömür boyu sürecek bir

bozukluk olsa da, tedaviler ve hizmetler bir kişinin semptomlarını kısmen ortadan kaldırarak bireyi topluma uyumlu hale getirebilir.

2. OSB'nin Belirtileri ve Belirtileri

OSB'li kişiler, sosyal iletişim ve etkileşim, sınırlı ilgi alanları ve tekrarlayan davranışlarda zorluk yaşarlar. Aşağıdaki liste, OSB teşhisi konan kişilerde görülen davranış türlerinin bazı örneklerini vermektedir. OSB'li kişilerde tüm bu davranışlar gözlemlenmese de çoğu bir arada görülebilmektedir.

Sosyal iletişim / etkileşim zorlukları şunları içerebilir:

- * Az veya tutarsız göz teması kurma
- * İnsanlara bakmama veya dinlememe eğilimi
- * Nadiren başkalarına işaret ederek veya bir şeyler göstererek nesnelere veya faaliyetlerden aldığı zevki göstermeye çalışmak
- * İsmi söylendiğinde bakmamak veya diğer sözlü girişimlere cevap vermemek /yavaş tepki vermek

- * Konuşmanın akışında zorluk yaşamak

*Sevdiği bir konu hakkında uzun uzun konuşmak

*Söylenenlerle uyuşmayan yüz ifadelerine, hareketlerine ve jestlerine sahip olmak

* Şarkı söyleyen veya düz, duygusuz, robot benzeri olabilen alışılmadık bir ses tonuna sahip olmak

* Empati yapamamak veya başkalarının eylemlerini tahmin edememek veya anlayamamak

Kısıtlayıcı / tekrarlayan davranışlar şunları içerebilir:

*Belirli davranışları tekrarlamak veya alışılmadık davranışlara sahip olmak. Örneğin, tekrar eden kelimeler veya cümleler (Ekolali denen bir davranış)

*Sayılar, ayrıntılar veya gerçekler gibi belirli konulara kalıcı yoğun ilgi duymak

*Hareket eden nesnelere veya nesnelere parçalarına karşı aşırı odaklanma

* Bir rutindeki küçük değişiklikler yüzünden üzülme

* Işık, gürültü, giysi veya sıcaklık gibi duyuşal girdilere diğer insanlardan daha fazla veya daha az duyarlı olmak

Ayrıca OSB'li kişiler uyku sorunları ve sinirlilik durumu yaşayabilirler.

- OSB'li bireyler, birçok zorluk yaşamasına rağmen bir şeyleri detaylı olarak öğrenebilmek , bilgileri uzun süre hatırlayabilmek ile güçlü görsel ve işitsel

- Hafızaya sahip olmak gibi birçok güçlü yönler de sahip olabilirler:

3. Sebepler ve Risk Faktörleri

Bilim adamları OSB'nin kesin nedenlerini bilmese de, araştırmalar, genlerin OSB'ye yol açacak şekilde gelişimi etkilemek için çevresel etkenler ile birlikte hareket edebileceğini öne sürüyor. Bilim adamları, bazı insanların neden OSB geliştirdiğini ve diğerlerinin neden olmadığını anlamaya çalışıyor olsalar da, risk faktörleri olarak şunların üzerinde durulmaktadır:

- * OSB'li bir kardeşe sahip olmak
- * İlerleyen yaşlarda oluşan gebelik sonucu dünyaya gelme
- * Belirli bir genetik mirasa sahip olmak (Irsi durumların olması) - Ailesinde Down sendromu, kırılğan X sendromu ve Rett sendromu gibi rahatsızlıkları olan kişilerin OSB'ye sahip olma olasılığı, diğer kişilere göre daha yüksektir.
- * Çok düşük doğum ağırlığı

3.1. Çocuklarda ve ergenlerde tanı ve teşhis

Okula giden daha büyük çocuklarda ve ergenlerde OSB semptomları genellikle önce ebeveynler ve öğretmenler tarafından fark edilir. Daha sonra özel eğitim / PDR uzmanlarınca durumu değerlendirilir. Bu değerlendirme gözlem niteliğinde olup otizm ile ilgili herhangi bir tanı süreci sadece hekimlerce yapılmaktadır. Bunun için aile ya birinci basamak sağlık hizmetlerine veya devlet hastanelerine yönlendirilir.

3.2. Yetişkinlerde teşhis

Yetişkinlerde OSB'yi teşhis etmek, genellikle çocuklarda OSB'yi teşhis etmekten daha zordur. Yetişkinlerde, bazı OSB semptomları, anksiyete veya dikkat eksikliği / hiperaktivite bozukluğu (DEHB) gibi diğer akıl sağlığı bozukluklarının semptomlarıyla örtüşebilir.

- Duyusal sorunlar
- Tekrarlayan davranışlar
- Sosyal etkileşim ve iletişim zorlukları
- Kısıtlanmış ilgi alanları gibi OSB'nin belirtilerini ve semptomlarını gösteren yetişkinler, bir doktora başvurmalıdır.

4. OSB tanısındaki değişiklikler

2013 yılında , *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabının (DSM)* gözden geçirilmiş bir sürümü yayınlandı. Bu revizyon otizmin sınıflandırılma ve teşhis edilme şeklini değiştirdi. *DSM'nin* önceki sürümü kullanılarak , kişilere birkaç ayrı durumdan biri teşhis edilebiliyordu:

- Otizm
- Asperger Sendromu
- Başka türlü tanımlanmamış yaygın gelişimsel bozukluk

DSM'nin (DSM-5) güncel revize edilmiş versiyonunda , bu ayrı koşullar "otizm spektrum bozukluğu" adı verilen tek bir tanıda birleştirildi. Örneğin, DSM-5'i kullanarak, daha önce Asperger sendromu teşhisi konan kişilere artık otizm spektrum bozukluğu teşhisi konulacak. OSB'nin "resmi" tanısı değişmiş olsa da, "asperger sendromu" gibi terimlerin, spekturumdaki farklılıkları tanımlamak için kullanılmasında (resmi evrak üzerinde yazılı olmadan) sakınca yoktur.

5. Terapiler ve tedaviler

OSB tedavisi, teşhisten sonra mümkün olan en kısa sürede başlamalıdır. OSB için erken tedavi ve uygun bakım bireylerin zorluklarını azaltırken yeni beceriler öğrenmelerine ve güçlü yönlerinden en iyi şekilde yararlanmalarına yardımcı olacaktır.

5.1. Davranışsal, psikolojik ve eğitici terapi

OSB'li kişilere yönelik en etkili tedavi yöntemi eğitimidir. Eğitim sadece çocuğa yönelik olmayıp aileyi de kapsamaktadır. Ayrıca ailelerin psikolojik destek almaları da çok önemlidir. Bunun için erken yaşlardan itibaren alınması gereken eğitim desteği için gerekli yönlendirmeler rehberlik araştırma merkezleri tarafından yapılmaktadır.

5.2. İlaç tedavisi

Bir doktor, OSB ile ortak olan bazı semptomları tedavi etmek için ilaç kullanabilir. İlaçla, OSB'li bir kişinin aşağıdakilerle daha az sorunu olabilir:

- Sinirlilik
- Saldırganlık
- Tekrarlayan davranış
- Hiperaktivite
- Dikkat sorunları
- Endişe ve depresyon

Kaynak:

<https://www.nimh.nih.gov/health/topics/autism-spectrum-disorders-asd/>
https://www.nimh.nih.gov/health/topics/autism-spectrum-disorders-asd/?utm_source=NIMHwebsite&utm_medium=Portal&utm_campaign=shareNIMH